

Saneringin liðug 1. oktober:

800 fólk til arbeiðis í Fiskavirking

Føroya Fiskavirking leggur til brots um ein mánað. Helst verða eini 19 virki við í felagnum. Men bert ein partur av hesum - møguliga umleið ein helvt - fer at vera opin frá byrjan. Tilsamans 700 til 800 fólk fara at arbeiða hjá nýggja móðurfelagnum.

-Málið er at arbeiða skjótt, gott og bíligt fyri harvið at fáa eina sunna fyrirtøku sigur Bjarti Mohr, stjóri í samrøðu við Tíðindablaðið Sosialin.

Eitt er saneringin. Men hvussu verður við bygnadinum í tí nýggju og risastóra fyrirtøkuni Føroya Fiskavirking. Bjarti Mohr, stjóri:

-Vit ætla at specialisera virkni, soleiðis at vit fáa triggjar høvudsbólkar: nøkur virki, sum arbeiða við fiskum, øðrum, øðrum, sum arbeiða við ídnaðarvørum, herundir saltfiski og síðani nøkur virki, sum arbeiða við liðugvør.

Málið er at økja um útflutningin av liðugvørum og fiskum fløkum.

Bjarti Mohr leggur stóran dent á, at vit tá fáa nakrar leiðslur, sum ganga fult og heilt inn fyri hesum, og harvið ber helst til at minka nakað um útreiðslur.

Eitt felag ger tað lættari at arbeiða

Hann visir á, at nú tað er eitt partafelag, sum eigur øll virkni, verður tað eis-

ini lættari at arbeiða og taka avgerðir.

-Vit hava ikki kunnað hetta nógv væl í verandi skipan, har vit í mongum førum hava verið læstir fastir. Nú rokni eg við, at vit fáa nógv størri "slagkraft" úr á marknaðinum.

Bjarti Mohr visir á, at føroyingar hava havt sera ilt við at byta um fisk sínamilum. Hetta verður eingin trupulleiki hjá nýggja felagnum, sum eigur fiskin og virkni.

Hann heldur tí, at teir kunnu útnýta rávørurnar nógv betur, enn vit í Føroyum hava gjørt higartil.

-Hvørji virki koma so at koyra frá byrjan?

-Vit hava enn ikki tikið nakra avgerð um, hvørji virki koma at koyra víðari. Men tað er ikki ætlanin hjá okkum at stongja virki. Tvørturímóti er tað okkara tanki at vita, hvussu vit kunnu koma víðari. Men tað er ikki avgerandi fyri okkum at

hava øll 21 virkni opin. Aðalmál okkara er fyrst og fremst at reka eina sunna fyrirtøku, tí tá fáa vit nøkur sunn virki. Ikki fyrr enn vit eru komin hartil ber til at tosa um at lata uppáftur onnur virki upp.

Bjarti Mohr roknar við, at 19 virki verða við í saneringini. Alt skal verða avgreitt innan 1. oktober.

Mest nútímans virkni best fyrri

-Men hvussu nógv virki lata upp nú?

-Ein kann sum heldur siga, at tey virki, sum skulu lata aftur, eru steðgað.

Vit koma fyrst og fremst at hyggja eftir, hvørji virki eru best fyrri reint tekniskt. Og her koma so eisini inn í myndina krøvini frá Heilsuligu Starvsstovuni.

Men vit fara so sanniliga eisini at hyggja eftir, hvørji fólk arbeiða á virkinum, hvørjar traditiónir

eru fyri arbeiði á virkinum ol.

Bjarti Mohr trýr ikki, at tú kanst flyta fólk frá einum virki til eitt annað uttan víðari.

-Eg trúgvi, at eitt virki hevur eina sál, og hana kanst tú ikki bara taka út og flyta inn á eitt annað virki.

Júst hvørji fólk arbeiða á virkinum, hvat tey eru von við at arbeiða við, hvussu leiðslan sær út osfr. er tí sera týðningarmikið í hugaheiminum hjá Bjarta Mohr.

Men hann sigur seg ikki her og nú kunna peika út júst, hvørji virki fara at koyra eftir 1. oktober.

Geografiskt býti

-Taka vit Suðuroynna, so eru har sterkar kreftir bæði á Tvøroyri og í Vági fyri at varðveita virkni. Koma tey bæði at koyra víðari?

-Eg kann bert siga, at tað er ikki grundarlag fyri trimum virkjum í Suðuroynni. Hægst tveimum.

Hann visir annars á, at felagið miðjar móti at fáa eina geografiska for-

deiling av virkjunum eisini.

-Har kunnu vit so gott koma í ta støðu at verða noyddir til at hava okkurt virki opið, hóast tað ikki er fíggarligt grundarlag fyri tí.

So er spurningurin um slíkt virki kemur at arbeiða í sesong ella alt árið.

-Hvussu verður í Sandoyinni?

-Har er í mesta lagi brúk fyri einum virki. Møguleiki er fyri at nøkur virki í Føroya Fiskavirking bert koma at arbeiða partar av árinum, soleiðis at tað tey eru stongd einar fyra mánaðir um árið og opið restina. Hetta kann koma at galda fyri virki í Sandoyinni.

-Kunnu vit koma í ta støðu, at ein oyggj als einki virki hevur eftir 1. oktober?

-Tað er ikki okkara ynski. Vit fara at hava virki í gongd soleiðis, at virkseimi verður um alt landið, men tað slepst ikki undan at lata nøkur virki aftur.

Arbeiða í fleiri vaktum

Bjarti Mohr sigur, at hann

hevur ringt við at ímynda ser, at tað í fyrsta umfari verða fleiri enn helvtin av verandi virkjum, sum koma at vera opin.

-Lat okkum vóna, at vit eru hepnir í øðrum umfari og finna alternativ fiskasløg ella vit fáa gongd á innflutta fiskin, soleiðis at fleiri virki afturat kunnu lata upp.

Bjarti Mohr heldur, at istaðin fyri at tosa um at skula hava øll virkni opin fyri einhvønn pris eiga vit at fokusera upp á, hvat kann gerast á teimum virkjum, sum verða opin. Istaðin fyri at hava t.d. tvey virki opin, sum koyra við hálvari ferð, eigur ein at umhuga at koyra við kanska tveimum ella trimum vaktum á einum virki.

-Men hetta førir so til, at tað verður neyðugt hjá fólki at koyra longri til arbeiðis?

-Tað haldi eg heldur ikki er órimuligt, nú vit hava so gott vegasamband.

Meira pínufult og engin loysn

Vit spurdu Bjarta Mohr um tað ikki hevði verið ein frægari loysn, nú virkni verða sanerað, istaðin at latið alt farið á nátturligan hátt.

-Tað haldi eg ikki. Hon hevði tvørturímóti verið longri og meira pínufull. Og vit høvdu komið í somu støðu um fá ár.

-Men hví ikki heldur fara á botn og byrja heilt av nýggjum?

-Við saneringini er skuldin hjá virkjunum

minkað úr 750 mill. kr. niður í 340 mill., tvs. at umleið 410 mill. kr. av skuldini hjá flakavirkjunum eru skornar burtur.

Restskuldin hevur fingið eina lagaliga rentu- og avdráttarskipan.

-Um vit nú ímynda okkum, at alt fór rabundus og teir útlendsku kreditornir høvdu mist alt, tá vóru vit komin í eina støðu, har okkara eftirkomarar høvdu mist allar møguleikar at fingið lán. Tað hevði rætt og slætt verið ógjøgligt at fingið lán aftur til Føroya eftir

eitt slíkt skráð.

Og júst tí eru vit noydd til'at ganga eina balansugongd. Vit hava nú skorið ein sera stóran part av svullinum burtur, tó kanska ikki allan, men nú fáa vit heilgívág og kanska hann ger, at vit koma at klára tað fram-eftir.

Sanering avleiðing av 6. oktober

Saneringsætlanin er avleiðing av tí, sum hendi 6. oktober. Høvdu okkara myndugleikar latið bankarnar farið tá, so varð alt

samfelagið farið og tá høvdu vit skula komið uppáftur úr øskuni onkursvegna. Men tað at tú fór inn og bjargaði bankunum skapti so tað neyðuga grundarlagið fyri at kunna sanera virkni.

-Var tað skilagott at bjarga bankunum?

-Tað var tað einasta rætta. Tað er ikki so einfalt, sum summi vilja gera tað til, at siga: lat bara alt fara. Vit mugu ikki gloyma, at tað eru nógvir føroyingar, sum eiga fitt av peningi, og tá høvdu teir mist tað mesta. Tað

hevði givið fingið avleiðingar fyri alt samfelagið. Vit mugu so eisini innsigja, at vit høvdu ikki kunnað fingið lán aftur úr útlandinum. Tað er nógv ringt sum er. Nettup netta at kunna fáa lán og kapital er sera umráðandi fyri fiskivinnuna, tí hon er so likviditetskrevjandi. Var alt farið fallit, og høvdu danska stjórnin, tjóðbankin oo. ikki tikið um endan, høvdu vit rætt og slætt ikki fingið lán aftur til Føroya tey næstu 20-30 árin. Tí eri eg sannførdur um, at bæði bjarging av

bankum og saneringin av virkjunum var og er tað besta, sum kundi henda fyri Føroyar og ikki minst fyri eftirkomarar okkara leggur Bjarti Mohr afturat.

jan